

Yritysvastuun uusi aikakausi – kiistelty direktiivi hyväksyttiin EU:ssa

3.4.2024

Mitä on yritysvastuu?

CSR (Corporate Social Responsibility) tarkoittaa yrityksen velvollisuutta suhtautua toimintaansa vastuullisesti ja kestävästi. Yritysvastuun myötä yritykset huomioivat toimintansa vaikutukset ympärillä olevaan ekosysteemiin, yhteiskuntaan ja talouteen. Teot ovat vastuullisuuden eteen tehtyjä päätöksiä siitä, että halutaan edistää yrityksen kaikkien vaikutusalojen kestävyyttä ja vastuullisuutta. CSR eli toisin sanoen yritysvastuu sisältää monia erilaisia osa-alueita, kuten ympäristönsuojelua, sosiaalista oikeudenmukaisuutta (ihmisoikeuksien vaalimista sekä tasa-arvon edistämistä), työntekijöistä huolehtimista, vastuullisia ympäristötekoja (hyväntekeväisyys ja lahjoitukset) sekä läpinäkyvän toimitusketjun esille tuomista.

Askelia kohti tulevaisuutta

Yritysvastuun kääntöpuolena on byrokratia eli seuranta, oikeiden mittareiden valinta edistyksen seurantaan, vastuullisuustoimenpiteiden lähtötilanteen selvittäminen sekä seuraavien steppien suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen. Positiivisena vaikutuksena kestävä ja vastuullinen yritys lisää omaa houkuttelevuuttaan sijoittajien silmissä.

Vastuuraportointi ei kuitenkaan saa olla yltiöpäisen positiivista vaan tavoitteiden pitää olla realistisia ja saavutettavissa olevia. Ylimääräistä viherpesua pyritään välttämään asettamalla konkreettisia vastuullisuutta

ja kestävyyttä edistäviä tavoitteita. Vastuullinen yritystoiminta parantaa oikein viestittynä yrityksen mainetta ja brändiarvoa. Tällä on vaikutusta etenkin uusien asiakkaiden tavoittelussa ja vanhojen pitämisessä. Kuluttajat ovat entistä tietoisempia vastuullisesta ruokaketjusta sekä vastuullisuuden vaikutuksista ympäröivään ekosysteemiin. Yrityksen vastuullisuuden esiin tuominen saattaa houkutella yritykseen asiantuntevaa työvoimaa sekä pitkällä aikavälillä tuoda jopa kustannussäästöjä energiatehokkaiden ratkaisuiden muodossa.

Sen sijaan, että näkisimme yritysvastuun laajenemisen yritystoimintaa hankaloittavana asiana, kannustaisin yrityksiä tarkkailemaan asiaa toisenlaisesta näkökulmasta. Vastuullisilla toimintatavoilla edistetään kestävää kehitystä sekä globaalien haasteiden ratkaisemista, kuten ilmastonmuutoksen torjuntaa köyhyyden vähentämistä, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon edistämistä.

Uuden direktiivin voimaantulo ja vaikutukset pieniin elintarvikeyrityksiin

Kiistelty direktiivi saavutti jäsenvaltioiden kesken sovun Euroopan komissiossa perjantaina 15.3.2024. Direktiivi on vielä hyvin alkutekijöissä eikä ole vielä saavuttanut lopullista muotoaan (*EU, 15.3.2024*.). Tällä hetkellä uuden yritysvastuuraportoinnin katsotaan koskevan yli 1000 henkilön organisaatioita. Aikaisemmin direktiivi 2014/95/EU on velvoittanut vähintään 500 työntekijämäärän organisaatiota julkistamaan vuodesta 2017 alkaen vastuuraportin, missä käsitellään yrityksen vastuullisuustoimenpiteitä ei-taloudellisesta näkökulmasta (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/95/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014 , neuvoston direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta tietyiltä suurilta yrityksiltä ja konserneilta edellytettävien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuutta koskevien tietojen julkistamisen osalta ETA, 2014).

Vaikka uuden direktiivin vaikutus koskee tällä hetkellä vain isoja yrityksiä, valuvat toimenpiteet ja kehittämistavoitteet alas pitkin toimitusketjua. Tällöin isomman toimijan alihankkijana toimiva pienempi yritys joutuu mahdollisesti avaamaan omaa vastuullisuustoimintaansa B2B-asiakkaalleen sekä mahdollisesti edistämään omaa yritysvastuutaan isomman toimijan tavoitteiden mukaisesti. Vaatimusmäärittelyiden mukaan isompi yritys saattaa vaatia esimerkiksi pienemmältä toimijalta hiilijalanjälkilaskelmia toimittamistaan palveluista tai tuotteiden elinkaaresta.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun organisoimassa VHH – Vastuulliset ja vähähiiliset elintarvikkeet-hankkeessa halutaan auttaa ja edistää pienten yritysten valmiutta viestiä omasta vastuullisuudestaan sekä pääsemään alkuun elintarviketuotteiden hiilijalanjäljen laskemisessa. Maakunnallisia hiilijalanjäljen laskemistyöpajoja tullaan järjestämään 5 kpl ympäri Etelä-Pohjanmaan maakuntaa. Ensimmäinen niistä tullaan pitämään 23.4.2024, klo. 15.00–18.00 Kurikan Lakkitehtaalla. Ilmoittautumaan Kurikkaan pääset tästä. Vastaavasti Kauhajoen lähikuntien yritysten oma hiilijalanjälkilaskurityöpaja pidetään 4.6.2024 klo 14-18 Kometos Oy:n tiloissa. Kometoksen tehdaskierrokselle ja työpajaan pääset ilmoittautumaan tästä.

Kestävyys entistä vahvemmin mukana yritystoiminnassa

Moni yritys tekee jo nyt paljon kestävyyteen, vastuullisuuteen ja kiertotalouteen liittyviä toimenpiteitä. Todellista on kuitenkin, etteivät vielä kaikki toimijat tunnista toiminnassaan hyviä ja vastuullisia toimintatapojaan. Onkin tärkeää pysähtyä tarkastelemaan oman yrityksensä toimintaa sekä toimintatapoja ja pohtimaan, mitä hyvää jo nyt tehdään ja miten sen voisi tehdä mahdollisesti paremmin.

Vaikka tässä vaiheessa yritysdirektiivin raportointivelvollisuus koskee vain isoja yrityksiä, on tarpeellista kartoittaa jo nyt pienenkin yrityksen näkökulmasta oman yrityksensä toimintoja. Sillä ellei nyt, niin tulevaisuudessa vastuullisuuden todentaminen ja kestävyyden läpinäkyminen toimitusketjussa tulee olemaan entistä keskeisemmässä asemassa muuttuvan yritystoiminnan kentällä.

VHH – Vastuulliset ja vähähiiliset elintarvikkeet -hanke on Euroopan unionin osarahoittama.

Merja Saari
Asiantuntija TKI
SeAMK

Kirjoittaja toimii Seinäjoen ammattikorkeakoulussa vastuullisuus- ja kestävyysnäkökulmien edistäjänä sekä VHH-hankkeen asiantuntijana Kestävät ruokaratkaisut-kehitystiimissä.

Lähteet*EU:n yritysvastuudirektiivistä sopu neuvostossa – EK kiittää positiivista lopputulosta*. (ei pvm.). Elinkeinoelämän keskusliitto. Noudettu 19. maaliskuuta 2024, osoitteesta https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/eun-yritysvastuudirektiivista-sopu-neuvostossa-ek-kiittaa-positiivista-lopputulosta/

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/95/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014 , neuvoston direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta tietyiltä suurilta yrityksiltä ja konserneilta edellytettävien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuutta koskevien tietojen julkistamisen osalta ETA:n kannalta merkityksellinen teksti, CONSIL, EP, 330 OJ L (2014). http://data.europa.eu/eli/dir/2014/95/oj/fin